

Tornseglare

Tornseglaren häckar i hela landet utom i fjällkedjan. Till övervägande del häckar den i direkt anslutning till bebyggelse, under takpannor eller andra håligheter i hus. Det förekommer också att den häckar i holkar (starholkar). I skogsmark finns den bara i norra Sverige, där den når ända mot de fjällnära barrskogarna. Tornseglaren tillbringar i övrigt all tid i luften.

Rödlistestatus 2015: Sårbar (VU)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 52 %

2001–2012: minskning 31 %

Fågeldirektivet: Nej

Häckningsperiod: 20 maj – 31 augusti

Ekologiska krav

I Norrland och i synnerhet i inlandet i de två nordligaste länen dominerar häckningar i skogsmark. Tornseglarna lägger då boet i hackspettshål (både spillkråka och större hackspett) eller andra trädhåligheter. Eftersom tornseglaren lägger äggen sent kan den häcka efter att andra arter lämnat boet.

Den behöver ha fri inflygning mot boet som oftast ligger i mer eller mindre solexponerade tallar eller aspar. Omgivningarna kan vara glesa, naturskogsartade tallskogar men numera finner man oftast tornseglare i kvarlämnade hänsynsträd på hyggen. Födan hämtas uteslutande i luften, för det mesta inom någon kilometer från bopplatsen, men vid brist på byten t.ex. vid dålig väderlek kan de flyga hundratals kilometer runt lågtryck i jakt på föda. Ungarna går då ner i dvala.

Majoriteten av tornseglarna är i övrigt helt knutna till mänsklig bebyggelse, där de oftast häckar under storkupiga takpannor eller ibland i andra håligheter och nischer i hus. Ofta häckar flera par nära varandra, i gles koloni. Flyttfågel till Afrika.

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Undvik avverkning eller andra skogliga åtgärder (inklusive plantering, markberedning, röjning) under perioden 20 maj – 31 augusti inom revir med tornseglare.
- Spara alla hålträd vid gallring och föryngringsavverkning. Det är ingen nackdel om träden står exponerat, men lämna några skyddande träd omkring dessa om det är risk för stormfällning.
- Spara hänsynsträd i form av enstaka grövre tallar och aspar vid gallring och föryngringsavverkning.. Välj träd som har förutsättningar att bli lämpliga häckningsplatser för hackspettar, och därmed även för andra arter som är beroende av den typen av håligheter. Dessa måste sparas även vid kommande skogsbruksåtgärder!

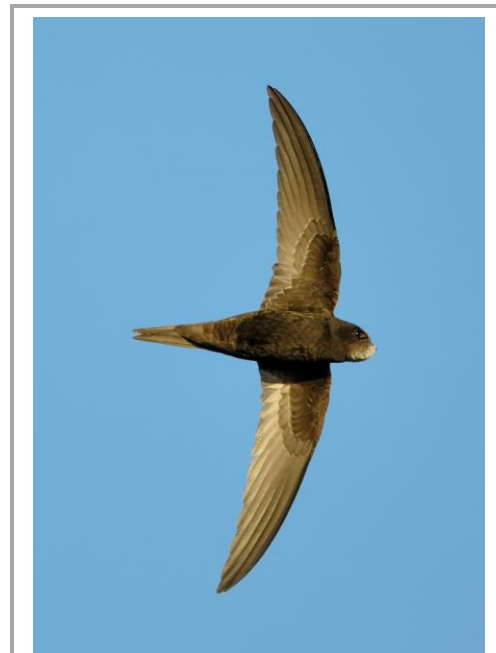

Foto: JL John Larsen

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m. Spara hålträd och andra biologiskt värdefulla träd (SKVFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. äldre skog på uddar och öar, berg- och rasbranter, äldre hållmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester med mera (SKSFS 7:17).

Indikator på skyddsvärd skog

Tornseglaren häckar i skogsmark ofta i äldre tallskog med naturskogskaraktär, men eftersom många par finns på hyggen kan den inte användas som en indikator på skyddsvärda skogliga miljöer.

Regional tillämpning

Skogshäckande tornseglare förekommer i stort sett enbart i Norrland och särskilt i inlandet. Det finns inte anledning till olika hänsynsnivåer inom detta område.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gynna tall och asp vid skogsbruksåtgärder, för att försäkra sig om ett starkt inslag av träd som i framtiden är lämpliga för bobyggande hackspettar.

Lästips

Artfakta för tornseglare. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102976>. ArtDatabankens webbplats,